

Anadolu'da **DARPHANELER**

DARPHÂNE / ضرب خانہ

Dârüddarp veya darüssikke şeklinde de isimlendirilir.

İslâmiyet'in ortaya çıktığı yıllarda Müslümanların kullandıkları paralar genellikle ticarî ilişkilerde buldukları ülkelerin paraları idi. Daha sonra bu ülkelerin toprakları ele geçirilince uzun süre buralarda mevcut darphânelerden faydalanıldı. Fethedilen topraklarda zaman içerisinde yeni şehirler vücuda getirildi ve bu şehirlerde yeni darphâneler açıldı. Yabancı ülkelerle ticaretin sekteye uğramaması amacıyla buralarda yine İran ve Bizans paraları basılmaya devam edildi. Çünkü yıllardır ticaret bu sikkeler ile yapıyordu.

İlk İslâmî sikke basımı işlemi ise **Halife Abdülmelik b. Mervân** zamanında 685 ile 705 yılları arasındaki dönemde gerçekleşti. Halife Abdülmelik b. Mervân önce **Kûfe**'de Haccâc Abdülmelik'in emriyle ilk İslâm dirhemini bastırdı, ardından halifenin kendisi **Dımaşk**'ta dinar bastırdı. Ardından Mısır Valisi Abdülazîz b. Mervân Fustat'ta 694 ile 697 yılları arasındaki dönemde dirhem darbettirdi.

Fethedilen topraklarda bulunan darphanelerden faydalanma usulü Selçuklularda ve Osmanlılarda da aynı şekilde devam etti. Özellikle Osmanlılar ele geçirdikleri bölgelerdeki darphanelerde genellikle Osmanlı akçesi darbetterdi. Osmanlılar zamanında buralarda genellikle Osmanlı akçesi darbedildiyse de Diyarbakır ve Erzurum darphâneleriyle çalıştığı zamanlarda Van Darphânesi'nde, Bağdat ve Basra'daki darphânelerde artık Osmanlı parası durumuna gelen İran sikkesi '**şâhi'nin** darbu sürdürülmüştür. Suriye, Mısır ve Yemen'deki darphânelerde kesilen "**nısf fidda**" adlı yarım dirhemlik gümüş sikke, Osmanlı Devleti'nde "**pâre**" (daha sonra "para") adıyla varlığını devam ettirdi.

*Lidya Kralı Kroisos dönemine ait ilk altın sikke örneklerinden biri

*Osmanlı padişahı I. Mahmud'un 1730 tarihli beşliğinin arka yüzü

Anadolu'da Çeşitli Devletlere Ait Darphaneleri Gösteren Tablo

Şehir	Darphane Sayısı	Devletler
Erzincan	6	Akkoyunlu, Danişmend, Eretna, İlhanlı, Selçuklu, Karamanoğlu
Erzurum	4	Eretna, İlhanlı, Osmanlı, Selçuklu
Malatya	4	Danişmend, İlhanlı, Osmanlı, Selçuklu
Diyarbakır	4	Artuklu, Eyyubi, Karakoyunlu, Osmanlı
Sinop	4	Eretna, İlhanlı, İsfendiyaroğulları, Selçuklu
Aksaray	4	Eretna, İlhanlı, Karamanoğlu, Selçuklu
İstanbul	3	Bizans, Haçlı, Osmanlı
Ankara	3	İlhanlı, Osmanlı, Selçuklu
Konya	3	Eretna, İlhanlı, Osmanlı
Kayseri	3	Eretna, İlhanlı, Selçuklu
Sivas	3	Danişmend, İlhanlı, Selçuklu
Tokat	3	Eretna, İlhanlı, Osmanlı
Antakya	3	Bizans, Haçlı, Selçuklu
Bayburt	3	Eretna, İlhanlı, Selçuklu
Mardin	3	Akkoyunlu, Artuklu, Osmanlı
Hasankeyf	3	Akkoyunlu, Artuklu, İlhanlı
Nusaybin	3	Artuklu, Eyyubi, Karakoyunlu
Manisa	2	Aydinoğulları, Osmanlı
Efes	2	Bizans, Osmanlı
Balıkesir	2	Karesi, Osmanlı
Ulukışla	2	İlhanlı, Selçuklu
Eğridir	2	Hamidoğulları, Selçuklu
Kastamonu	2	İsfendiyaroğulları, Osmanlı
Karaman	2	Karamanoğlu, Osmanlı
Kızıltepe	2	Artuklu, Selçuklu
Amasya	2	İlhanlı, Osmanlı
Samsun	2	Eretna, İlhanlı
Kütahya	2	Germiyanoğulları, Osmanlı
Trabzon	2	Bizans, Osmanlı
Bitlis	2	Akkoyunlu, Karakoyunlu
Siirt	2	İlhanlı, Selçuklu
Ahlat	2	İlhanlı, Karakoyunlu
Van	2	Akkoyunlu, Osmanlı
Edirne	1	Osmanlı
İpsala	1	Osmanlı
Gelibolu	1	Osmanlı
Kapıdağ	1	Bizans
Balya	1	Osmanlı
Bursa	1	Osmanlı
İzmit	1	Bizans
İnegöl	1	Osmanlı

Simav	1	Germiyanogulları
Afyonkarahisar	1	Osmanlı
Akşehir	1	Karamanoğlu
Uluborlu	1	Selçuklu
Antalya	1	Selçuklu
Denizli	1	Selçuklu
Alanya	1	İlhanlı
Balat	1	Menteşeoğulları
Milas	1	Selçuklu
Tire	1	Osmanlı
Aydın	1	Osmanlı
İzmir	1	Osmanlı
Bolu	1	Osmanlı
Beyşehir	1	İlhanlı
Kırşehir	1	İlhanlı
Niğde	1	Selçuklu
Ereğli	1	Selçuklu
Silifke	1	Bizans
Kozan	1	Selçuklu
Niksar	1	Eretna
Elbistan	1	Selçuklu
Kahramanmaraş	1	Osmanlı
Besni	1	Akkoyunlu
Şanlıurfa	1	Eyyubiler
Harran	1	Eyyubiler
Harput	1	İlhanlı
Gümüşhane	1	Osmanlı
Tercan	1	İlhanlı
Kığı	1	Osmanlı
Hizan	1	Osmanlı
Erciş	1	İlhanlı
Ardanuç	1	Osmanlı
Kars	1	Osmanlı